

- ◆ Kelionės atstumas: **30 kilometrų**
- ◆ Kelionės pėsčiomis trukmė: **8 valandos**
- ◆ Punktai: **Paberžė – Užupė – Bakainiai – Šventybrastis – Šlaitkalnis – Šeteniai – Apytalaukis – Kėdainiai**

Paberžės dvaro ir bažnyčios ansamblis

Tradicinės architektūros Paberžės ansamblį sudaro medinė dvaro sodyba, Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia, varpinės bokštas, klebonija ir klėtelė. Mažąją architektūrą reprezentuoja bažnyčioje, šventoriuje ir parapijos kapinėse stovintys koplytstulpiai. Tradicijos tęstinumą liudija modernių formų drožyba dvaro sodyboje, šventoriaus prieigose, parapijos kapinėse.

Dvaro ir bažnyčios ansamblis darniai įsiliejęs į raiškų Liaudės upelio ir jo intako Nykio kraštovaizdį. Turinė erdvinė ir hierarchinė ansamblio kompozicija, liaudiškos architektūros formos daro jį išskirtiniu visoje Vidurio Lietuvoje. Dvaro sodybos pastate įrengta moderni 1863 m. sukilimui skirta ekspozicija. Jos koncepciją padiktavo *raudonųjų* ir *baltųjų* sukilėlių grupuočių kovos prieš carizmą skirtingos idėjos ir strategijos.

Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios ansamblis sukomponuotas atokiau dvaro, ant vaizdingos Liaudės upelio pakrantės. Saikingi pastatų tūriai ir formos nepriekaištingai suderinti su supančia aplinka. Kaldinti metalo kryžiai, šventoriaus tvorelės, varpeliai, procesijų žibintai, žvakidės, žibalinės lempos, variniai puodai, angeliukų siluetai, medinės statulėlės, skrynios, spintos, kėdės, suolai, drobinės lovatiesės, arnotai, stulos, kamžos – aukštos meistrystės, kupini išgryninto paprastumo, kuklumo ir atminties.

Užupės kaimas

Užupės kaimas darniai įsikomponavęs į raiškų Liaudės upelio reljefą. Vaizdingas upės slėnis, linijinis gatvės planas, sodybų sandarų ir architektūros įvairovė, gyvi bendruomenės papročiai šį kaimą daro išskirtiniu.

Kaimas driekiasi išilgai kairiosios viršutinės Liaudės upelio terasos. Jos pakraščiu vingiuoja 1,2 kilometro ilgio ir 6 metrų pločio gatvė. Vakaruose ji veda į Paberžės kelią, rytuose – į Kėdainių ir Krekenavos kryptų magistralę. Didesnė dalis sodybų kompaktiškai išdėstytos siauriniame gatvės pakraštyje, mažesnė jų dalis – abipus gatvės. Tokių sodybų išsidėstymą lėmė reljefo ypatumai: rytinėje kaimo dalyje upės slėniu aprėmintas viršutinės Liaudies terasos šlaitas siauras ir status, o vakarinėje kaimo dalyje terasos šlaitas platus ir nuožulnus, tinkamas statyboms statyti vienoje ir kitoje gatvės pusėje.

XVI a. viduryje – XX a. pradžioje buvusio režinio kaimo sandara išlikusi tose sodybose, kuriose stovi tradicinės architektūros pailgo stačiakampio dviejų galų gryčios. Galiniais fasadais jos atsuktos į gatvę, šoniniais – į pailgus kiemus. Tokia sodybų sandara vyravo iki Antrojo pasaulinio karo. Po karo daug sodybų buvo nugriauta, o režiniai sklypai išdraskyti. Tai padaryta per 1947–1953 m. kolektyvizaciją. Sunaikintų režinių sklypų vietose pastatytos tipinės sodybos: nedideli kvadratiniai mediniai trobesiai su uždariais įstiklintais priegangiais atitraukti nuo gatvės ir pastatyti šonu, už jų suformuoti kiemai, kurie galuose aprėminti pailgais ūkiniais pastatais. Šių sklypų modeliai ir trobesių architektūra paimti iš tarpukariu sumodernintų pavyzdinių sodybų. Joms būdingas kompaktiškas planas, keturkampis kiemas, sumažėjęs ūkinių pastatų skaičius ir į miestietišką namą panašus kvadrato formos medinis trobesys. Sovietinės industrializacijos laikotarpiu, 1957–1990 m., kaime pastatytų nedidelių baltų silikatinių plytų namų ir ūkinių pastatų tūriai bei formos būdingos tarpukariu ir kolektyvizacijos laikotarpiu statytiems pastatams.

Iki šiol kaimo žmonės puoselėja seną sakralinį paprotį – Velykinį arba pavasarinį vienas kito laistymą, vadinamą apiprausimu. Juo linkima gero ir gausaus derliaus, asmeninės laimės.

Senieji kaimo gyventojai didžiuojasi protėvių karališkųjų valstiečių kilme. XVI–XVIII a. Užupės kaimas buvo vadinamas karališkuoju, priklausė Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvarui. Kaime ir jo apylinkėse aptikti archeologiniai radiniai byloja, kad žmonės čia apsigyveno neolito epochoje.

Bakainių piliakalnis

Bakainių piliakalnio kompleksą sudaro pilies kalnas su dviem priešpiliais, apsauginiai pylimai ir aukštas bei status priešpilio pylimas. Nuo jo visu savo pilnumu ir savitumu atsiveria Nevėžio lygumos kraštovaizdis. Šiaurėje, vakaruose ir pietuose plyti erdvūs ariamų laukų ir ganyklų plotai. Juos aprėmina horizonte dunksantys Bulbinavos, Stokų ir Sosių miškai. Rytuose lygumą pagyvina raiškūs Liaudės ir Nevėžio upių slėniai bei ramios jų tulumos. Pietvakariuose lygumos peizažą praturtina darniai į kraštovaizdį įkomponuotos dvi tradicinės Bališkių ir Bakainių kaimaviečių sodybos. Jų ribas ženklina medžių alėjos, pavieniai medžiai, senieji sodai.

Bakainių piliakalnis, pasak istorikų, mena istorinę Sosių žemę. Ją 1372 m. Livonijos ordino kronikininkas Hermanas Vartbergė vokiškai pavadino *Sassen* vardu. Čia susiformavo specifinė ir savita etninė kultūra, šiandien

įvairiomis formomis atpažįstama per žmonių buitį, pastatų architektūrą ir jos sąsajas su kraštovaizdžiu.

Nevėžio lygumoje nebuvo stambios žemėvaldos. Teritorinius junginius XIV–XVIII a. sudarė nedidelės ir tankiai apgyvendintos žemės, kurių gyventojai vertėsi žemdirbyste ir gyvulininkyste. Sosių žemės pagrindu XVII a. susiformavo Liaudos žemė. Vienkiemiuose ir mažuose kaimeliuose, vadinamuose akalicomis, gyveno smulkūs bajorai. Neturtingi ir baudžiauninkų neturėję akalicų gyventojai žemę dirbo patys, tačiau išlaikė bajoriškas ambicijas, didelį asmeninės laisvės pojūtį, saugojo protėvių atminimą, kaupė šeimos relikvijas, išskirtinumą pabrėždavo vartodami lenkų kalbą. Iš aplinkinių valstiečių akalicų bajorai išsiskirdavo didesnių tūrių ir įmantresnių formų mediniais trobesiais, pajavirintais balto tinko prieangių kolonomis, dailiomis verandomis, grakščiais karnizais.

Šventybrastis

Šventybrastyje šventa viskas: Kristaus Atsimainymo bažnyčia, šventoriaus kapinaitės, 1863 m. sukilėlių kapai ir paminklas jų garbei, ažuolų giraitės galiūnai ir vietos žmonių atmintyje gyva pagonių mitologija.

Šventybrasčio pavadinimas siejamas su šventu pagonių alku ir vingriu kairiuoju Nevėžio intaku Brastos upeliu. Šventoji alko ugnis, anot padavimo, rusenusi dabartinės Kristaus Atsimainymo bažnyčios vietoje. Teigiama, kad čia kadaise buvusią šventą pagonių vietą žymi pievoje, netoli bažnyčios rytinės sienos, kyšantis akmuo su iškalta 1387 m. Lietuvos krikšto data.

Kada pagonių šventyklos vietoje buvo pastatyta krikščionių bažnyčia, nežinia. Dabar stovinčios bažnyčios statybos 1774 m. ėmėsi Zavišinės dvaro, nutolusio nuo Šventybrasčio 2 kilometrus į šiaurę, savininkas Ignacas Zaviša. Apie 1870 m. prie bažnyčios išmūrijus koplyčią ir zakristiją, šventovė įgijo lotyniškojo kryžiaus planą.

Už šventoriaus, stačiame Brastos upelio šlaite, stovi modernių formų paminklas. Jis primena 1863 m. sukilimą, vieną ryškiausių Šventybrasčio praeities įvykių. Tų metų spalio pabaigoje Daniliškio dvare, 8 kilometrus į šiaurę nuo Šventybrasčio, sukilėlių būrį užklupo caro kariuomenė. Įnirtingose kautynėse žuvo 25 sukilėliai, apie 10 buvo sunkiai sužeista, 8 paimti į nelaisvę. Žuvusiųjų kūnus vietos gyventojai surinko ir palaidojo Šventybrastyje, prie bažnyčios šventoriaus.

1938 m. ant kapavietės, vietos šviesuolių iniciatyva, buvo pastatytas minėtas paminklas. Sovietmečiu jis išvengė blogos lemties – tautine atributika paženklintą paminklą išgelbėjo užrašas, skelbiantis, kad sukilėliai žuvo *nuo žiaurios caro rankos*

Kitam panašaus stiliaus paminklui, sukurtam 1937 m. skulptoriaus Kosto Rameikos Lietuvos Nepriklausomybės dvidešimtmečiui pažymėti, likimas nebuvo palankus. 1949 m. jį sovietų valdžia susprogdino, o liekanas užkasė Nevėžio pakrantėje. 1989 m. vietos žmonės jas atkasė, paminklą restauravo ir pastatė ten, kur jis stovėjo anksčiau – Nevėžio slėnyje, prie senojo Kauno-Upytės kelio.

1885 m. Šventybrasčio bažnyčioje susituokė Nobelio premijos laureato, rašytojo, poeto, eseisto Česlovo Milošo seneliai Zigmantas Kunatas ir Juzefa Sirutytė. Po dvejų metų bažnyčioje buvo pakrikštyta jų pirmagimė Veronika Kunataitė, būsimoji poeto motina, o 1911 m. spalio 31-ąją ir pats poetas. Šventoriuje palaidotas Milošo senelis Zigmantas Kunatas, prosenelis Simonas Sirutis, jo pirmoji žmona Eufrozina Kosakovskytė-Sirutienė, antroji žmona Veronika Sirutienė, Milošo prosenelė Joana Bagdonavičiūtė-Kunatienė.

Šiandien Šventybrastyje gyvena per 200 žmonių. Siekiant įamžinti praeitį, išsaugoti Nevėžio ir Brastos upelio natūralias augavietes, šimtamečius ažuolus, tarpukariu įveistą pušyną, natūralias pelkes, retą florą ir fauną, 1992 m. vietovė paskelbta kraštovaizdžio istoriniu draustiniu.

Ant stačių Brastos upelio terasų šlaitų auga keturi 21–24 m aukščio, 1,2–1,8 m skersmens šimtamečiai ažuolai, pripažinti gamtos paminklais.

Ignacogradas (dabar Šlaitkalnis)

Iš pietų – stambių, išsikerojusių liepų alėjos, į šiaurę – šlaite suformuotos terasos ir jose iškasti tvenkiniai. Juos maitindavęs šaltiniuotas vanduo anuomet tekėdavo žemyn – iš vieno tvenkinio į kitą, iki pat Nevėžio senvagės.

Tai – likučiai Ignacogrado dvaro sodybos peizažinio parko, ošusio Šventybrasčio pašonėje, į Šetenių pusę.

Išlikęs Ignacogrado akcentas – buvusios dvaro bibliotekos griuvėsiai. Pirmojoje XIX a. pusėje tame klasicistinių formų vieno aukšto pastatėlyje dvaro savininkas Jokūbas Geištoras laikė apie 5 tūkstančius knygų, po biblioteka išmūrytame skliautuotame rūsyje – vyno ir brendžio atsargas. Anų laikų rašytiniai šaltiniai leidžia susidaryti tokį vaizdą: kariatomis į Ignacogradą suvažiavę aplinkiniai dvarininkai susirinkdavo bibliotekoje; vyrai, gurkšnodami vyną ar brendį, aptarinėdavo naujienas, moterys vaikštinėdavo parko takeliais, visi drauge gėrėdavosi gamta.

Dvaro sodyba Nevėžio šlaite Ignacogradu vadinosi nuo XVIII a. pabaigos iki Pirmojo pasaulinio karo.

Įspūdingai skambantis šios sodybos pavadinimas – tai jos įkūrėjo Ignaco Zavišos išmonė. Tik neaišku, ar tai savininko humoro, ar didybės išraiška. Tačiau užuomina akivaizdi: Ignacogradas skamba panašiai kaip Rusijos imperijos sostinė buvęs Petrogradas.

XIX a. pradžioje Ignacogradas vedybų sutartimi atiteko bajorams Geištorams. 1848 m. dvaro sodybos savininku tapo Jokūbas Geištoras. Jis buvo aktyvus 1863 m. sukilimo dalyvis, vienas vadinamųjų *baltųjų grupuotės*, kuri siekė derybomis su caro valdžia išsikovoti Abiejų Tautų Respublikos atkūrimą 1772 m. sienomis, vadų. Už aktyvų dalyvavimą sukilime Geištoras buvo suimtas ir ištremtas į Sibirą. Ten parašė garsius *Jokūbo Geištoro 1857–1865 metų atsiminimus* (lenk. *Pamiętniki Jakóba Gieyzstora z lat 1857–1865*).

1872 m. sugrįžęs iš Sibiro Geištoras kurį laiką gyveno Suvalkuose. 1873 m. įsikūrė Varšuvoje, atidarė garsų antikvariatą, prekiaavo knygomis, graviūromis, žemėlapiais, rankraščiais, ekslibrisais. Varšuvoje jis išleido 16 antikvariato katalogų, bendradarbiavo spaudoje, rašė apie valstiečių laisvę ir lygybę.

Mirė Geištoras 1897 m. Varšuvoje. Ten jis ir palaidotas. Po Pirmojo pasaulinio karo Ignacogradui gražintas ankstesnis lietuviškas jo pavadinimas Šlaitkalnis.

Penkių pastatų dvaro sodyba stovėjo rytinėse dabartinio parko prieigose. Po Pirmojo pasaulinio karo sodyba ištuštėjo ir sunyko. Dabar jos vietoje plyti daržas.

Šeteniai

Šeteniai įsikūrę prie raiškaus ir vaizdingo Nevėžio vingio. 1911 m. birželio 30-ąją čia gimė ir vaikystę praleido Česlovas Milošas. Poetiškai perteikęs vaikystės pasaulio atradimus: gamtos grožį, gimtinės jaukumą, žmonių dvasinį gilumą ir dosnumą, Šetenius jis išgarsino romane *Isos slėnis*.

Gimė Milošas sename XVIII a. dvare, įkurtame LDK didikų Siručių. Dvaras 1885 m. po prosenelio Simono Siručio dukros Juzefos Sirutytės vedybų su Skrebinų dvaro bajoru Zigmantu Kunatu atiteko Kunatams. Dėl gerų santykių su apylinkių valstiečiais vietos bajorai Kunatą vadino *litvomanu*. Jis nesilaikė bajoriškų papročių, nekėlė triukšmingų pobūvių, mažai bendravo su vietos bajorais. *Mūsų dvarą visi aplenkdamo, palikdamo ramybėje, kadangi jame gyveno savotiški keistuoliai*, – prisimena Milošas ir pabrėžia, kad Šetenuose jis įgijo skeptišką požiūrį į herbų ir bajoriškų papročius.

Kunatų sodyba buvo pusiau mūrinė, pusiau medinė, dviejų L raidės formos galų su ilgu priestatu ir dvišlaičiu malksnomis dengtu stogu. Pagrindinį pastato fasadą, atsuktą į didelį netaisyklingo stačiakampio formos kiemą, puošė įstiklintas azūrinis priebutis su kolonomis. *Šeteniai – gryniausia olandų tapyba. Jeigu atkreipsime dėmesį į kambarių šviesą ir išvaizdą, dar kažkokius natiurmortus – visa tai juk Olandija, septyniolikto amžiaus Olandija*, – apie senelių sodybą rašė Milošas.

Sovietmečiu dvaras buvo nacionalizuotas ir išdraskytas. Milošas apgailestavo dėl neatpažįstamai pasikeitusios gimtinės: *Išnyko kaimų dūmai, šulinių svirčių girgždesys, gaidžių giedojimas, šunų lojimas, žmonių balsai. Nebėra sodų žalumos, į kurią buvo panirę trobų stogai – obelys, kriaušės, slyvos buvo auginamos kiekviename kieme, tarp namo, klojimo ir klėtelių, taigi, kaimo gatvė buvo įrėmintą medžių. Medžiai čia buvo mėgstami, kaip ir medžio drožyba: drožinėtos langinės, sijose išpjaustinėti ženklai ir raidės, tam tikros formos taburetės, šalia kelio dažnai pasitaikantys kryžiai, sujungti su apsuptu spindulių saulės simboliu ir apverstu mėnulio pjautuvu, arba kopytėlės, kuriose sėdėjo Rūpintojėlis*.

Dvarvieta susirūpinta 1997 m., įsteigus Milošo gimtinės fondą, kurio globėju tapo Lietuvos Respublikos Prezidentas. 1998 m. buvo pradėta vienintelio iš dvaro pastatų likusio svirno rekonstrukcija. Rekonstruotas svirnas tapo rezidenciniu konferencijų centru.

Vaizdingame parke, kurį 1830 m. įveisė Milošo prosenelis Sirutis, auga liepos, uosiai, ąžuolai, kėniai, klevai, kaštonai, lazdynai.

Apytalaukis

Apytalaukis įsikūręs prie kairiojo Nevėžio intako Alkupio. Vietovės pavadinimas kilęs nuo upelio Talaukio, seniau su Alkupi supusio raiškį ir vaizdingą vietą. 1371 m. Livonijos kronikininkas Hermanas Vartbergė tą vietą pavadino *Opytelaken*.

XV a. Apytalaukyje būta dvaro, kuriam priklausė ir dalis Kėdainių žemių. XVII a. pradžioje mūrinius dvaro rūmus pastatė Žemaičių žemės teisėjas Petras Šiukšta. Jis buvo ir atokiau dvaro stovinčios barokinės apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios fundatorius. Teigiama, kad statyti bažnyčią prie senojo Kauno-Upytės kelio uolus katalikas Petras Šiukšta ėmėsi 1635 m., norėdamas savo valdose įtvirtinti katalikybę ir taip suteikti atsvarą Kėdainiuose bei apylinkėse šeiminkavusiems protestantams. Statyba dėl lėšų stokos užsitęsė ir vyko su pertraukomis iki 1692 m. Pagrindiniai šventovės aukotojai, globėjai ir pamaldų laikytojai buvo jėzuitai. XVIII a. II pusėje parapijai priklausė

1 515 katalikų, veikė parapiinė mokykla, kurioje mokėsi 8–10 vaikų. Skliautuotuose šventovės rūsiuose palaidoti dvaro savininkų Šiuokštų giminės, šventoriuje – grafų Zabielių palikuonys. 1902–1919 m. bažnyčia buvo kapitaliai suremontuota.

Dviejų paskutinių dvaro rūmų rekonstrukcijų iniciatoriai buvo Karolis ir Juozapas Zabelos. 1850 m. jų valia rūmai įgavo neogotikos formas. Aplink rūmus buvo įveistas 20 ha peizažinis parkas. Dalis parko, suformuoto ant aukštų Alkupio upelio krantų, buvo apšodinta liepomis, paprastaisiais uosiais, klevais, skirpstais, ąžuolais. Lygioje vakarinėje dvaro sodybos dalyje, priešais rūmus, suformuotas erdvus parteris, jame įrengtas dailus fontanas, papuoštas antikinio siužeto skulptūra. Vakariniam parterio pakraštyje stovėjo klasicistinė koplyčia ir neogotikiniai vartai. Iš jų medžių alėja vedė į Kauno-Upytės kelią. Rytinėje ūkinėje dvaro dalyje, už trijų tvenkinių, žemėjančių Alkupio link, stovėjo didelės mūrinės arklidės ir mediniai svirnai.

Dabartinės nerenesansinės formos rūmams suteiktos per antrąją rekonstrukciją. Pastato rekonstrukcija pradėta 1880 m., valdant Karoliui Zabelai, o baigta 1918 m., valdant jo sūnui Henrikui. Projekto autorius – lenkas architektas Karolis Kozlovskis (Karol Kozłowski). Rūmai žavėjo puošnumu, prašmatniu interjeru, senoviniai unikaliais baldais, pagamintais iš egzotiškų žvėrių ragų. 1900 m. baldus grafas Henrikas Zabiela parsivežė iš Paryžiuje vykusios pasaulinės parodos. Dalis baldų dabar eksponuojama Kėdainių krašto muziejuje.

Per 1922 m. Nepriklausomos Lietuvos žemės reformą dvaro valda buvo sumažinta, palikta 13 ha dvaro sodybos ir 80 ha dirbamos žemės.

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje pietinį dvaro rūmų korpusą susprogdino naciai. 1951–1952 m. jis buvo atstatytas, rūmai rekonstruoti ir pritaikyti neįgaliųjų pensionatui. Dvaro sodyba buvo nacionalizuota ir išdraskyta: nugriautos mūrinės arklidės, mediniai svirnai, tvenkinių tiltai, neogotikiniai vartai, klasicistinė koplyčia ir didelis kumetynas. Šiaurės vakarinė parko dalis buvo apstatyta daugiabučiais, paliktas tik tujomis apšodintas ir dailiu fontanu papuoštas parteris.

Kėdainiai

Kėdainiai įsikūrę abipus ramios tėkmės Nevėžio, šeštos pagal dydį Lietuvos upės. Miestas formavosi dviejų pagrindinių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) sričių – Žemaitijos ir Aukštaitijos – paribyje.

Nuo XV a. vidurio iki XIX a. vidurio miestas buvo privati LDK didikų Radvilų ir Kiškų bei carinės Rusijos imperijos grafų Hutenu–Čapskių ir Totlebenų nuosavybė. Ekonominius, teisinius ir administracinius miesto funkcionavimo pagrindus savininkai kūrė siekdami ekonominių ir politinių interesų, toleruodami gyventojų nacionalinius jausmus ir religinius įsitikinimus.

XVI a. viduryje Kėdainiai tapo vienu pirmųjų reformacijos židinių LDK. Čia gyveno arijonų, evangelikų reformatų ir evangelikų liuteronų bendruomenės, telkėsi protestantų šviesuoliai ir lietuviškosios raštijos puoselėtojai. Jų skleidžiamos idėjos ir Kėdainių savininkų interesai telkė bendruomenes, formavo įvairių konfesijų ir kultūrų miestą. XVI–XVII a. lietuviškose LDK žemėse Kėdainiai buvo racionaliausiai ir novatoriškiausiai suplanuotas miestas: jį kuriant taikytasi prie raiškaus slėninio terasinio reljefo ir imigrantų bendruomenių gyvenamų teritorijų. Toks planavimas buvo čia viešpatavusių protestantų praktiškumo ir pasaulėjautos kūriny.

XVIII a. viduryje Kėdainiuose išgalėjo katalikai. Savo tikėjimo pergalę jie paženklino 1766 m. pastatydami medinę Švč. Mergelės Marijos Aukojimo (dabar Šv. Juozapo) bažnyčią ir įkurdami naują parapiją dešiniajame Nevėžio krante.

Nuo XVIII a. vidurio Talmudo studijomis miestą garsino žydai judėjai. Jų bendruomenė, vadinama kahal, buvo didžiausia ir įtakingiausia Žemaitijoje.

XIX–XX a. pradžioje imperijos provincijos vaizdą Kėdainiams suteikė carinės Rusijos valdžia: pastatė mūrinę Kristaus Atsimainymo cerkvę, išmūrėjo kareivinių kompleksus vienuolių karmelitų ir reformatų gimnazijos valdose, renesansines ir barokines pastatų formas pakeitė klasicistinėmis.

Modernius bruožus Kėdainiai įgavo jaunos Nepriklausomos Lietuvos piliečių dėka. Jie novatoriškai suplanavo senojo miesto prieigas, jas ir miestą apstatė modernių formų kotedžais bei visuomeniniais pastatais. Po Antrojo pasaulinio karo sovietų valdžia išardė privačias valdas, nugriovė dalį senųjų pastatų, pastatė tipinius daugiabučius, sudarkė bendruomenių centrų erdves ir tūrines kompozicijas.

Šių dienų brandžios architektūros, pigios butaforijos ir eklektikos deriniai liudija miesto gyventojų tapatumo paieškas.

Nuo seno kėdainiečiai puoselėja daržininkystę, daugiausia augina agurkus. Todėl Kėdainiai vadinami Lietuvos agurkų sostine.

Parengė: A. Juknevičius